

Kulturarvsväxter för framtidens mångfald – Köksväxter i Nationella genbanken.

Else-Marie K. Strese och Erik de Vahl

SLU/POM, 2018

Den här boken började för nästan 10 år sedan då POM, Programrådet för odlad mångfald, efterlyste och började samla in vegetativt odlade köksväxter. Efter provodlingar och utvärderingar – även med DNA-teknik – har 150 sorter utvalts och finns nu på svenska Nationella genbanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp. Planerna är att dessa sorter skall bli tillgängliga i handeln under varumärket *‘Grönt Kulturarv’*.

De kriterier man använder vid urvalet är

- Dokumenterad odling före 1940-talet.
- Positiva egenskaper som bekräftats vid provodling.
- Genetisk variation – utseendemässigt och med hjälp av DNA-teknik.

Av de utvalda växterna, från 19 olika arter, finns även ett mindre antal som sorterats som *‘Krydd- och Medicinalväxter’*. Flest antal sorter finns av rabarber (47) följt av potatislök (32) samt sparris och pepparrot (vardera 20). För samtliga arter går man först igenom ursprung, biologi och kulturhistoria, sedan vilka sorter som funnits och därefter följer odlingsanvisningar. Kapitlet avslutas med höjdpunkten Presentation av sorter i genbanken. I presentationen får vi träffa alla människor, i många fall med gamla svart/vita fotografier, som har hållit sorterna vid liv. Insprängt i allt detta finns ett stort antal recept på hur växten används i traditionell matlagning. I kapitlet pepparrot får man veta hur *‘Småländsk rullmops’*(!) tillagas.

I mina ögon är det här en underbar bok – den har allt; odlingsbeskrivningar, ursprung och odlingshistoria, människorna bakom sorterna och traditionella recept. Inte missa!

Trots att uppropet är avslutat är POM mycket intresserad att få tips om vegetativa köksväxter med lång odlingshistoria. Man efterlyser vitlök, rödskaliga jordärtskockor och kulturformer av mynta. Eller känner du till något POM inte tänkt på?

Boken kan beställas från nätbokhandlare eller från [POMs publikationsida](#). Priset är 250:- inkl. moms och porto.

Bengt Sommarin